

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Pianomuziek
Joseph Haydn

Ter gelegenheid van het Haydnjaar 2009 gaf Harmonia mundi een mooie reeks opnamen uit met de beste vertolkers van het merk. De presentatie werd keurig verzorgd en zo krijgen we een goed overzicht van het werk van de Oostenrijker. Deze cd laat ons diens late pianosonates voor piano solo horen. Onder specialisten is er wel wat discussie over wat nu eigenlijk de laatste pianosonate van de componist was. Was dat nummer 62, een beroemde sonate overigens die vele virtuozen graag uitvoeren? Maar historisch zou het eigenlijk nummer 60 zijn, sonate die bij wijze van spreken Haydn's pianosonates echt afsluit.

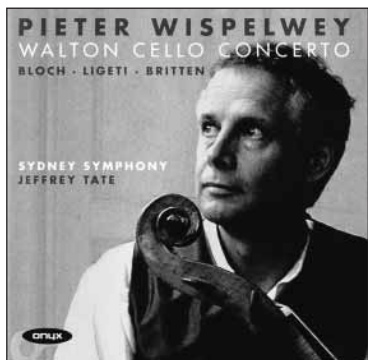
Wat er ook van zij, beide werken schreef Haydn omstreeks 1794 voor dezelfde dame, de klaviervirtuoze Therese Jansen-Bartoluzzi. De galante 'Papa' Haydn componeerde heel wat klavierwerk voor vrouwelijke uitvoerders. Aan het

einde van de achttiende eeuw was het klavierspel, op klavecimbel of pianoforte, in de mode voor (jonge)dames van stand. Vandaar dat de componist pianosonate 59 met het bloedmooie *adagio cantabile* opdraagt aan een van zijn meest getalenteerde leerlingen, Frau Maria Anna von Genzinger, echtgenote van prins Eszterhazy's lijfarts. Deze sonate mag ook wel beschouwd worden als perfectieoefeningen. Wie ze goed kan vertolken, moet beslist een prima pianiste zijn en zal schitteren in haar 'salon'.

Uitzonderlijk knap is hier dus het *adagio cantabile*, een typisch voorbeeld van de inhoudelijk rijke en tegelijk meer emotionele stijl die Haydn op rijpere leeftijd almaar meer kenmerkt. Dat is zeker ook het geval voor de eerste sonate op deze schijf, die Haydn schreef voor publicatie in Duitsland en bijzonder gekruist is met spitse Haydnhumor. Van de beide sonates 60 en 62 blijkt de eerste de meest verrassende, en wel meteen vanaf de eerste beweging die Alain Planès helder en vingervlug van begin tot eind spannend houdt. Sonate 62 lijkt misschien wat klassieker van opbouw, maar blijft echt een gerijpte compositie van grote klasse. Planès speelt Haydn heerlijk, gearticuleerd en subtiel, en met een onberispelijke virtuositeit die de muziek nooit opoffert aan de bravoure. (JC)

Haydn, Piano Sonates. Volume 2. The Late Sonates, door Alain Planès (piano), Harmonia mundi, HMX 2961994, 13,90 euro.

CD KLASSIEK

Celloconate
William Walton
en anderen

De Nederlandse cellist Pieter Wispelwey is ook in ons land beslist geen onbekende. Talloze keren trad hij hier al op tijdens het Festival van Vlaanderen, en elke cd die de man uitbrengt, mag dan ook rekenen op flink wat bijval. Wispelwey speelt alvast op veilig, want het fameuze Walton Concerto (het derde concerto van bewuste componist, maar wel zijn eerste voor cello en orkest) is ongelooflijk rijk geschaard en enigszins verrassend voor moderne muziek uit de jaren 1950. Daarnaast speelt Wispelwey ook de omstreeks dezelfde tijd gecomponeerde eerste suite voor cellosolo van Ernest Bloch, de sonate voor cello van Ligeti en de chaconne uit Britten's tweede cellosuite. Waltons concerto is diep romantisch van aard en werd niet meteen door de kri-

stiek aanvaard. In 1957 vonden de muziekcritici het zelfs ronduit ouderwets. Maar dit oordeel is inmiddels al lang met de wind weggewaaid, ook omdat zo veel cellisten dit nu juist zo'n fantastisch werk om te spelen vinden.

Meer dan twintig jaar later componeerde de oude Walton nog eens een werk voor cello, en wel op vraag van niemand minder dan de wereldberoemde Mstislav Rostropovitch. Het werd de prachtige, meditatieve *Passacaglia for cello solo*, die familie mag genoemd worden van Bach's beroemde cellosuites. Benjamin Britten schreef zijn *Chaconne* eveneens voor Rostropovitch, en ook dat werk heeft zijn diepste wortels in de suites van Bach. Het mag dus geen verwondering wekken, als we ook ontdekken dat Bloch's suite verwijst naar Bach. Ligeti blijft de ware uitzondering in dit programma. Zijn werk is meer verwant met Kodaly en Bartok.

Wispelwey's klank is altijd voorname. In het concerto bespeelt hij zoals gewoonlijk een Guadagnini, terwijl hij voor het solowerk een prachtige Stradivarius uit 1698 ter beschikking kreeg. De balans tussen solist en orkest is keurig, terwijl dirigent Jeffrey Tate het Sydney Symphony met veel zin voor detail laat spelen. (JC)

William Walton, Cello Concerto, door Pieter Wispelwey (cello) en het Sydney Symphony onder leiding van Jeffrey Tate, Onyx (distributie Coda), ONYX4042, 21,15 euro.

BOEK GASTRONOMIE

Belgische wijnbouw
Gido Van Imschoot

Al gaat ons landje door als een Aheus bierland, de wijnbouw in onze streken heeft oude papieren. In de vijftiende en zestiende eeuw werden de wijnen uit onze streken geroemd. Haast elke stad had een eigen wijngaard, vaak beschermd door een hoge muur.

Wijn was niet enkel nodig voor de eredienst, maar tijdens de late middeleeuwen ook een geliefde drank, al waren Franse wijnen toen goedkoper dan de inlandse. Na 1600 stortte de wijnteelt in. Vanaf de jaren 1960 begonnen pioniers, vaak op de oorspronkelijke plekken, opnieuw met het aanplanten van wijnstokken. Heeft de klimaatopwarming er mee te maken, of de crisis in de fruitteelt? Officieel telt ons land vandaag 79 erkende wijnmakers, goed voor tachtig hectare wijngaard. Dat is niet veel. Bijvoorbeeld Chénas, een van de kleinste crus in de Beaujolaisstreek, is drie keer zo groot.

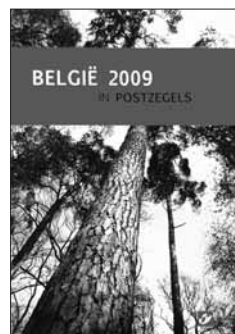
Hageland en Haspengouw kregen een erkend label, maar ook in Wallonië is er een AOC-appellatie, de *Côtes de Sambre et Meuse*. De wetgever bepaalt thans, net zoals in Frankrijk, welke druivensoorten waar zijn toegelaten. Niet verwonderlijk, de meeste rassen van

de Moezel, de Elzas of de noordelijke Bourgogne gedijen ook bij ons goed. Sommige Belgische wijnen prijken al op de wijnkaart van toprestaurants.

Het boek laat ons vooral kennismaken met de bekendste wijnbouwers van ons land. Een degelijk druivenras en een excellent perceel zijn slechts twee elementen om tot een geslaagde wijn te komen. De vakkennis van de wijnmaker is even belangrijk. „Hoe beter geschoold, hoe beter de Belgische wijnen worden”, stelt een van de pioniers. Het boek met tal van fraaie foto's wil ook een opstapje zijn naar waarachtig wijntoerisme in ons land. (EDS)

Gido Van Imschoot, Welkom op ons domein. De passie van Belgische wijnboeren, Davidsfonds/Leuven, 2009, 284 blz., 24,95 euro, ISBN 978 94 5826 608 8.

BOEK ERFGOED

Kleverig jaaroverzicht
De Post

In deze tijd van het jaar is er natuurlijk aandacht voor allerhande terugblikken op de afgelopen 365 dagen. Voor De Post is

dat niet anders, en het overheidsbedrijf bundelt in dit boek haar nieuwe uitgaven van 2009. Naast een reeks over de eigen postauto's is er natuurlijk ook aandacht voor de gebeurtenissen van het jaar. Pater Damiaan ontbreekt dus niet in dit overzicht met de Damiaanzegel die kardinaal Danneels samen met vice-premier Vanackere mocht onthullen. Nog uit kerkelijke hoek kregen de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Doornik en enkele Brugse torens aandacht in de reeks *Belgisch werelderfgoed*. Het gouden koningspaar, Frank De Winne en Louis Braille haalden in 2009 zowel de pers als de postzegel.

Het boek is meer dan een verzameling afgedrukte zegels. Bij elk thema wordt de gekozen illustratie geduid en geeft de ontwerper

van de zegel zijn of haar kijk op de gebeurtenis en het ontwerp.

De laatste zegel is ook nu weer de kerstzegel. Dit jaar is het geen religieus thema. Zoals u misschien ooit las in *Kerk & Leven*, is de keuze van de kerstzegel afwisselend religieus en werelds. Dit jaar dus een kerststuk met kerstballen. Deze kerstbal vindt ontwerpster Els Vandevyvere „het meest herkenbare in de kerstperiode”. En wist u trouwens dat het duurde tot 1982, alvorens het Vaticaan koos voor een versierde kerstboom op het Sint-Pietersplein? Ook dat leert ons de kerstzegel. (TH)

België 2009 in postzegels, De Post/Davidsfonds, Brussel/Leuven, 2009, 80 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 58 2664 08.

BOEK NON-FICTIE

Leven als locked in
Roland Boulengier

Zijn vierde boek is het en, zo zegt hij zelf, ook zijn laatste. Of het volgende boek zou een gedichtenbundel of roman moeten zijn. Schrijven over zichzelf en zijn ziekte is afgelopen na Verlengingen. Overleven als locked-in. „Je kunt niet blijven over jezelf schrijven”, zegt Roland Boulengier. „De aandacht van de mensen verslapt en ik heb alles verteld.”

Bijna tien jaar geleden is het dat Roland na een beroerte haast volledig verlamd werd. Zijn geest bleef even levendig, maar het lijf wilde niet meer mee. Gelukkig kon Roland de oogleden nog

bewegen. Via zijn Lucy-computer communiceert hij met de buitenwereld.

Via zijn boeken maken we kennis met een sociaal geëngageerde man die van de ene op de andere dag volstrekt afhankelijk wordt van derden. En met zijn echtgenote Jeanine (Joske), die zonder aarzelen of zeuren de mantelzorg op zich neemt en alle administratieve procedures doorworstelt om de nodige hulp te krijgen. Gelukkig zijn er ook de talrijke vrienden uit de parochie, van KAV en van de school waar Roland les gaf. Een grote groep vrijwilligers staat mee in voor de zorg voor Roland. Met hun dankbaarheid en volharding leggen Roland en Joske een zeldzaam getuigenis af van hun geloof in het goede en in de zin van het leven, ondanks alle ellende. Waar menigeen zou weglippen in een depressie of doodsverlangen, kiezen zij bewust telkens opnieuw om er het beste van maken.

In zijn laatste boek last Roland een hoofdstuk in over euthanasie. Hij blijft ervan overtuigd dat leven een geschenk is. En toch. „Algemeenheden verkondigen over euthanasie is makkelijk, maar zodra het je eigen persoon betreft, word je sprakeloos. De schaamte overmeestert je en legt je het zwijgen op.” Wat als Joske de

zorg niet meer aan kan of, erger nog, wegvalt? „Ik ben gelovig en weet dat God mij in al zijn goedheid en wijsheid begrijpt en vergeeft”, klinkt het voorzichtig afgewogen.

Intussen blijft Roland vast op God vertrouwen. „Het leven eindigt niet in een grote leegte, maar in een samenzijn met de Heer, onze Schepper. Volgens mij is geloven breder dan in God geloven. Je moet ook in jezelf en in anderen geloven. Het is een levenshouding, waar ik in alle omstandigheden van overtuigd blijf. Ook met mij zal het ooit goed komen, dus probeer ik het beste te maken van mijn huidige toestand. Niet zeuren over wat mij overkomt, maar met vertrouwen naar de toekomst kijken.”

Het voorwoord van *Verlengingen* werd geschreven door Herman Van Rompuy, president van Europa en de buurman van Roland en Joske in Sint-Genesius-Rode. (LW)

Roland Boulengier, Verlengingen. Overleven als locked-in, SIG, 2009, 143 blz., 12 euro, ISBN 978 90 5873 077 0. Te bestellen via overschrijving met vermelding 'Verlengingen' op rekening 850-8206017-09 van Boulengier-Balle, Krechtenbroeklaan 46, 1640 Sint-Genesius-Rode of via boulengier@skynet.be.